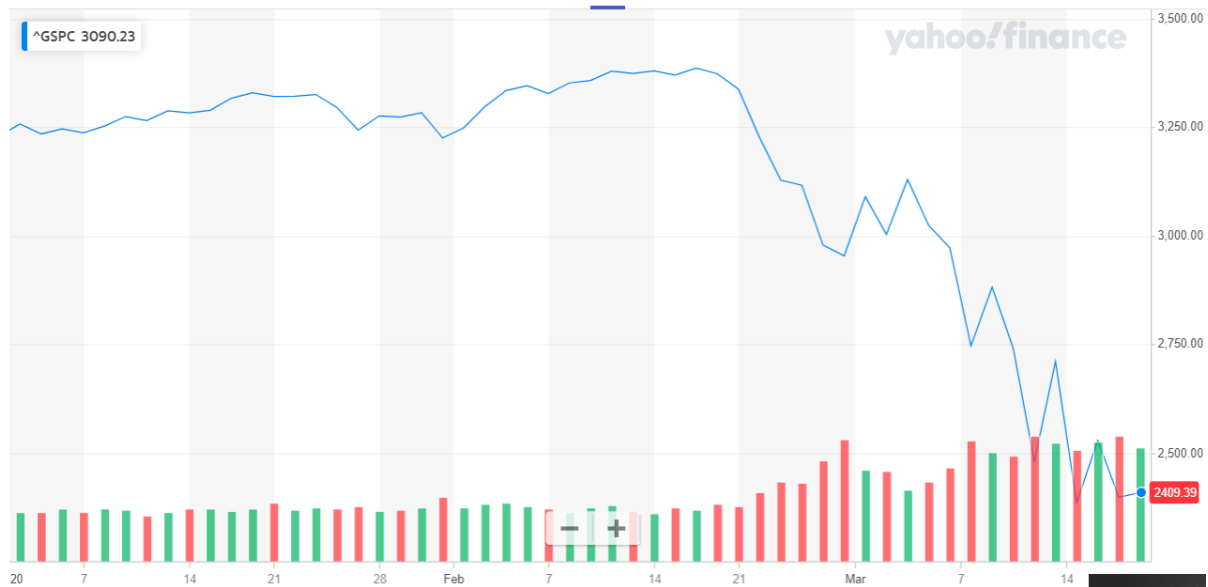


Per mėnesį finansų rinkos grįžo į 2018 metų gruodį

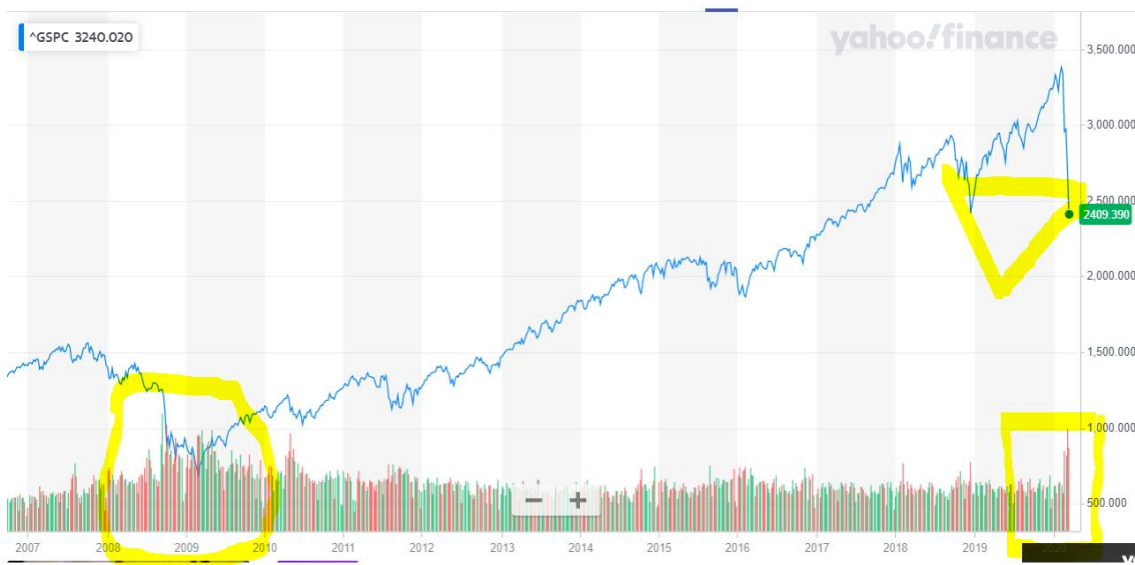
Finansų rinkos paskutiniu metu atrodo gąsdinančiai, tačiau pabandykime įvertinti situaciją ir kaip viską galime suprasti per skaičių prizmę. Tam kad suvokti, kas dedasi rinkose pradėdame rašyti įvykių apžvalgas du kartus per savaitę – antradieniais ir penktadieniais. Atkreipsime dėmesį į įdomiausius ir svarbiausius įvykius, kurių paskutiniu metu labai daug. Pradedame kiek su ilgesniu įvadiniu tekstu pirmojoje apžvalgoje.

Pagrindinis JAV akcijų indeksas, kuris parodo 500 verslų kainų tendencijas, SP500 lygiai per mėnesį krito 1000 punktų (28,8 proc.) arba nuo aukščiausio taško istorijoje (3886 punktų, 2020 vasario 19 d.) iki 2406 punktų (2020 kovo 19 d.). Tai reiškia, kad JAV verslo kaina krito kiek daugiau nei ketvirčiu.



1 pav. SP500 indeksas nuo metų pradžios, šaltinis <https://finance.yahoo.com/>

Tačiau į visą tai galime pažvelgti iš platesnės perspektyvos – kiek toli mes grįžome atgal, nes kritome iš aukščiausio taško istorijoje, bet tikrai ne į žemiausią.



2 pav. SP500 indeksas 2007 – 2020 metais, šaltinis <https://finance.yahoo.com/>

Iš prieš tai pateikto grafiko matome, kad indeksas nukrito į lygį kuriame buvo 2018 metų gruodžio mėnesį, tad visas kritimas realiai išstrynė 2019 metų augimą, kuris dar šių metų pradžioje atrodė išsišokantis iš konteksto, nes metinis augimas sudarė virš 30 proc. per vienerius metus. Toks kritimas skaudus, tačiau indeksas grįžo į tašką kur buvo prieš 15 mėnesių.

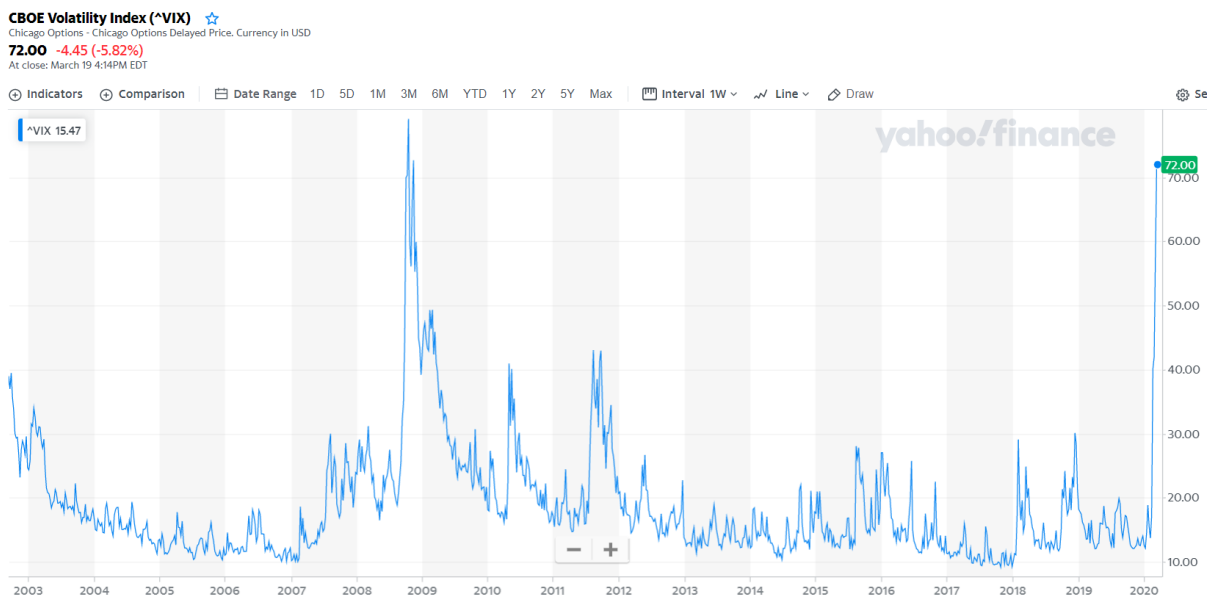
Taip pat žvelgiant į šį grafiką į akis krenta ir tai, kad apyvartumas akcijų rinkoje pradėjo ženkliai augti (pažymėta geltonu kvadratu), o tai geras požymis, kuris rodo, kad rinka išlaiko likvidumą. Nepaisant aktyvių pardavėjų veiksmų ir krintančių kainų, rinkoje pirkėjai taip pat aktyvūs. Panašiai buvo ir 2009 metų krizėje. Aktyvumas yra vaistas surasti dugną.

Tiesa, apie dugnus kalbėti dar yra gerokai per anksti. Indeksas krito 1000 punktų ir tai yra daugiau nei per visą 2009 metų krizę, kai indeksas krito 700 punktų, tačiau praėjusį kartą indeksas krito kiek daugiau nei 50 proc., o dabar turime nepilnus 30 proc., tad grynai aritmetiškai žvelgiant dar tikrai yra erdvės leisti žemyn.

Tiesioginių paralelių daryti negalima, nes situacijos yra skirtingos. Šį kartą turime kitokio pobūdžio sukrėtimą. Praėjusį kartą buvo pilnai ekonominės problemos ir finansinio burbulo sproginimas, tuo tarpu dabar turime pandemiją, kuri kaip „Damoklo kardas“ kybo virš ekonominių procesų. Gali būti, kad pandemijai traukiantis ekonomikos ratai vėl pradės suktis, o karantine pabuvę žmonės tikrai turės motyvacijos vėl grįžti prie darbo su daug didesne motyvacija.

Baimės lygis rinkoje

Šiuo metu pasaulį ir finansų rinkas kausto baimė, o baimė nėra pati geriausia investuotojo patarėja, kaip beje ir euforija – tuo metu padaromi patys blogiausi sprendimai. Baimės lygį galime pamatyti VIX indekse.



3 pav. VIX indeksas 2003 – 2020 metais, šaltinis <https://finance.yahoo.com/>

2020 03 19 VIX indeksas užsidarė 72 punktų lygyje, tačiau per paskutinę savaitę buvo pasiekęs ir 82 punktų ribą, kas reiškia, kad investuotojų supratimas apie ateitį buvo toks pats neapibrėžtas, kaip ir 2008 metais. Gera žinia yra tai, kad esant tokiam aukštam baimės indeksui jis neišsilaiko ilgą laiką ir yra linkęs žemėti, kai jis žemėja atsiranda pasitikėjimas akcijų rinkomis.

Pinigai iš dangaus

Taip pat svarbu pabrėžti, kad situacija šį kartą skiriasi iš esmės – rinkoje veikia ir itin aktyvūs centriniai bankai, kurie greičiausiai neleis pasikartoti praėjusios krizės klaidoms, kai jie į rinką įsiterpė per vėlai. Šią savaitę apie paramą rinkoms pranešė JAV centrinis bankas – sumažino palūkanas doleriais nuo 1,25 proc. iki 0,25 proc. ir į rinką įliejo beveik nesuvokiamą sumą - 1,3 trilijono dolerių (1 300 000 000 000 USD). Panašiai pasielgė ir Europos centrinis bankas į pinigų spausdinimo programą paleidęs 750 milijardų eurų. Dar JAV svarstoma kiekvienam gyventojui į sąskaitą tiesiog pervesti po 1000 dolerių, kad turėtų išlaidoms (tokia programa vadinama „Helicopter money“. Kai pinigai tarsi mėtomi iš sraigtasparnio).

Visa tai skaičiai, bet jie gali mums duoti daug išvadų. Visų pirma šiuo metu žmonės stipriai baiminasi dėl savo pinigų ir jų išsaugojimo – pardavinėja turtą, kad turėti pinigų, tačiau pinigai pasirodo gali „kristi iš dangaus“ ir tada kyla klausimas, kas turi vertę – pinigai ar turtas, kuris generuoja pinigus. Greičiausiai, atsakymas yra akivaizdus – pasitraukus pandemijai turtas vistiek turės didesnę vertę nei pinigai, kurie spausdinami dar didesniais tempais. Turtas plačiąja prasme: nekilnojamas turtas, verslai (akcijos) ir visa kita, kas gali leisti uždirbti. Tam kad vėl pradėtume vertinti turtą reikia kad pasitrauktų pandemija, bet tai tik laiko klausimas, nes Kinija tai jau įveikė, o taip pat artėja ir šiltasis sezonas, kai virusams tampa nepatogu gyventi Šiaurės pusrutulyje.

Ilgalaikis investavimas

Šiuos sukrėtimus reikėtų vertinti kaip galimybių laikotarpį, nes net ir kritimas 30 proc. mus grąžino tik į 2018 metų gruodžio mėnesį ir toks kritimas visiškai nepaneigia ilgalaikio investavimo principų. Per ilgą laikotarpį vidutinės gražos išlieka teigiamos, nes augimo laikotarpiai visada būna 7 – 9 kartus ilgesni nei kritimo metai.

Taigi ką daryti investuotojams, kurie kaupia ilgam periodui. Visų pirmą tokie kritimai pavojingiausi tiems, kurie turi sukauptę reikšmingas sumas (kiekvienam jos skiriasi pagal pajamas) ir jei artėja periodas kai šie pinigai turėtų būti išimti vartojimui (artėja pensijos laikotarpis). Vienareikšmiškai tokios investicijos turėtų būti kuo saugesniuose ir žemesnės rizikos instrumentuose ir šis sprendimas turėjo būti padarytas dar prieš šiuos kritimus. Investuotojo rizikos profilis turi atitikti investicinio objekto profilį.

Situacija kiek kitokia periodinius kaupimus atliekantiems investuotojams. Jei nusimato 10 ir daugiau metų kaupimo ar tik pradedama tai daryti, tai šis periodas yra vienas geriausių, nes galim drąsiai pradėti kaupti ir investuoti į rizikingiausius investicinius fondus, kurie atitinka maksimalią investuotojo tolerancijos ribą. Krentančioje rinkoje periodiškai atidedant 10 ar 15 proc. savo pajamų galima nusipirkti vis pigesnių vertybinių popierių ir realiai pataikyti į žemiausią tašką, kurio niekas atspėti negali ir vėliau startuoti iš „žemo starto“. Tokia situacija itin palanku, kaupti vaikų mokslams ar gyvenimo pradžiai bei žmonėms, kurių investavimo periodas yra virš 10 metų.

Tokioje situacijoje, tie kurie jau kaupia periodiškai vertėtų atlikti savo investicijų patikrinimą. Jau sukauptas lėšas tikslinga palikti ten kur jos yra, tačiau naujai daromas įmokas pasitikrinus savo rizikos toleranciją pakoreguoti į aukščiausią tolerancijos ribą atspindintį fondą. Taip pat verta pasvarstyti ar prieš kelis metus nutarta kaupti suma vis dar atitinka šios dienos realijas (10 – 15 proc. pajamų) ir pasvarstyti apie kaupimo padidinimą, nes tokios situacijos kartojasi labai retai, kas 7 – 12 metų.

Kaip sekasi mums?

Šios apžvalgos bus rašomos du kartus per savaitę ir apžvelgsime vis kitus svarbius įvykius ir kitus mūsų fondus.

Pradėkime nuo populiariausių fondų, kurie vyrauja pasirinkimuose, tai C-QUADRAT ARTS TR Global – AMI ir BNP Paribas US Growth

C-QUADRAT ARTS TR Global – AMI

Fondas investuoja globaliai ir siekia gauti maksimalią akcijų rinkoms būdingą grąžą, tačiau algoritminis fondo valdymas gali pakeisti fondo struktūrą ir esant nepalankiai situacijai „priparkuoti“ lėšas saugesnėse obligacijose arba netgi piniguose ar trumpalaikiuose indėliuose.

Fondo valdymo algoritmas per šias turbulencijas suveikė tinkamai ir šiuo metu turi mažiau nei 9 proc. akcijų dalį savo portfelio sudėtyje. Akcijų rinkoms nuo metų pradžios kritus daugiau nei 25 proc. fondo kritimas sudaro mažiau nei pusę to – minus 12 proc.

Fondas yra vidutinės rizikos ir tinkamas tiems kurie atitinka tokį rizikos profilį. Toks fondas tinkamas tiek esamų lėšų laikymui – nėra poreikio keisti šio fondo į žemesnės rizikos fondus, nes jis jau pasikeitė savo vidumi ir neturėtų duoti didesnių kritimų, jei rinkose įsivyratų minorinės nuotaikos. Taip pat tinka padidintam kaupimui naujoms įmokoms, nes kritimo metu mažiau bus prarasta pirmųjų įmokų metu ir bus galima patirti akcijų kainų prieaugį, kai rinkos apsisuks į teigiamą kelią ir fondas automatiškai pasipildys rizikingesnėmis investicijomis. Fondas skirtas žmonėms, kurie toleruoja vidutinės rizikos lygį.

BNP Paribas US Growth

Atkreiptinas dėmesys, kad tai fondas investuojantis į JAV akcijas, tačiau jis stengiasi atspindėti ne SP500 indeksą, bet platesnį – 1000 bendrovių apimantį **Russell 1000 Index**. Šis indeksas nuo metų pradžios krito 26 proc. (beveik tiek pat kaip ir SP500), o mūsų fondas krito 19 proc. per tą patį laikotarpį.

19 proc. kritimu džiaugtis mažai kas gali, tačiau kai supranti, kad rinkos krito net 7 proc. punktais daugiau, tada valdytojų darbą galima įvertinti teigiamai. Šis fondas yra aukštos rizikos ir tinkamas tik tokią riziką toleruojantiems investuotojams, todėl jei naujas klientas ar esamas klientas tokia riziką atitinka, tada drąsiai gali nukreipti naujas savo įmokas į tokį fondą siekiant gauti didesnę grąžą ateityje. Toks fondas puikiai tinka jauniems žmonėms, kurie turi ilgą kaupimo periodą.

Reiktų suprasti, kad JAV geriausiais atspindi pasaulio ekonomines tendencijas, tad tikintis krizės pabaigos ir vėliau sekančio augimo būtų galima rinktis šį fondą, kuris atspindi 1000 svarbiausių JAV bendrovių (neprisiimama vienos bendrovės rizikos ir gaunamas plačios rinkos vidurkis). Šiuo metu fondo turtas siekia net 720 mln. JAV dolerių ir jo sudėtyje svarbiausios kompanijos yra gera žinomos:

Microsoft Corp	9,97%
Apple Inc.	9,93%
Alphabet Inc-CL A	7,33%
Amazon Com Inc.	6,44%
Visa Inc - Class A	5,25%
Home Depot Inc.	3,01%
Salesforce.Com Inc	2,53%
Cisco System Inc.	2,50%
Vertex Pharmaceuticals Inc.	2,48%
Republic Services Inc.	2,41%
Kita	48,15%

4pav. BNP Paribas US Growth fondo sudėtis, šaltinis BNP Paribas

Pagrindinės bendrovės yra itin svarbios būtent karantino metu, nes greičiausiai net šią apžvalgą skaitome per Microsoft programas ar per Apple įrenginį, o apžvalga buvo parengta naudojant Alphabet sukurtą Google paieškos sistemą.

Sekanti apžvalga ir sekantys investiciniai fondai bus aprašyti antradienį 2020 03 24.

Pagarbiai,

Marius Dubnikovas